

Meld. St. 21 (2020-2021) Fullføringsreformen

Høringsnotat fra Religionslærerforeningen

«Religionslærerforeningen i Norge» ble stiftet for i 1988 etter inspirasjon fra Danmark, der de for øvrig har statsstøtte og tre foreninger; både for grunnskolen, gymnasiet og for lærerutdannelsen. Dessuten driver de danske foreningene med statsstøtte. Vi har alltid gjort alt arbeidet som dugnadsarbeid.

Gjennom snart 33 år har vi driftet et tidsskrift «Religion og livssyn» som utkommer med tre nummer per år, men i mange år utkom fire nummer per år. Tidsskriftet vårt er en viktig samtalearena for lærere, forskere innenfor religion og teologi, og fra tilgrensende fagfelt. Tidligere ledere i Religionslærerforeningen er Bjørn Myhre, Gunnar Holth og Kari Repstad.

Vi arbeider ved å ta del i den fagpolitiske debatten, ved å arrangere seminarer to ganger per år, minst, de fleste i Oslo, men også i Kristiansand, Tromsø og Bergen. Videre studieturer cirka hvert tredje år til ulike reisemål; Sør-Spania, Roma, Syria og Libanon, Nord-Etiopia, Tyrkia fra øst til vest, Sri Lanka, Israel og de palestinske områdene. Neste mål var Japan påsken 2021, men utsatt på grunn av pandemien.

Per dato har vi med 350 «privat-medlemmer» og cirka 90 % av disse arbeider i videregående skole, de øvrige i ungdomsskole. Vårt formål er hele veien å bidra til styrke faget Religion & etikk i videregående skole og KRLE i grunnskolen. Vårt tidsskrift har 450 abonnenter, 350 enkeltmedlemmer og cirka 100 institusjoner, både videregående skoler, lærerutdanningsinstitusjoner og universiteter i Norge.

I Religionslærerforeningen er vi oppriktig bekymret over forslaget om å endre Religion og etikk-faget fra et fellesfag til et programfag. Vi ser også at det har vært foreslått å legge kompetansemål i faget til andre fag. Det er mange gode grunner til at Religion og etikk bør bestå som eget fag, og da som fellesfag, i videregående skole.

I opplæringsloven § 1-1, andre ledd (formålsparagrafen for opplæringen) står det: «Opplæringa skal bygge på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.» Her kommer religion og etikk inn som et svært sentralt fag som berører alle disse temaene.

Religion og etikk er et sentralt fag for å forstå seg selv, andre og verden rundt seg. Gjennom arbeidet med et bredt utvalg av religioner og livssyn utvikler elevene kunnskaper, ferdigheter og holdninger som gjør dem i stand til å håndtere mangfold i hverdags-, samfunns- og arbeidslivet. Elever i norske klasserom i dag representerer et større mangfold av religiøse tilknytninger enn for 30 år siden, og dette gir nå helt andre muligheter for dialog og gjensidig forståelse. At alle elever av ulike kulturelle og religiøse bakgrunner – både fra 1. 2. og 3. generasjons innvandrere, opplever å få den samme undervisningen felles i samme klasse i dette faget, det anser vi som en enorm styrke!

Faget åpner for undring og motiverer til å utforske filosofiske spørsmål. Gjennom etisk refleksjon gir faget rammer for å undersøke og klargjøre hva som er godt og rett for individ og samfunn i dag og i framtiden. Slik fremmer faget danning og bidrar til å gjøre elevene i stand til å mestre livet, være ansvarlige medborgere og bidra til et bærekraftig samfunn – og er slik sett et framtidssag.

Religion og etikk gir elevene kunnskap om ulike religioner, livssyn og etikk og bidrar til forståelse av kulturelt mangfold og identitet. Dette har betydning for å kunne identifisere og ta stilling til dilemmaer som oppstår når elevene skal håndtere utfordringer i samtiden. Kunnskapen i faget gir grunnlag for at elevene kan reflektere over hvordan vi lever sammen med ulike verdier, holdninger og livssyn.

Faget bidrar til at elevene utvikler forståelse for menneskerettighetene gjennom at de får reflektere over grunnleggende verdier som menneskeverd og respekt for naturen. Faget bidrar også til å utdype elevenes demokratiforståelse ved å gi dem kunnskap om religion og livssyn i et majoritets-, minoritets- og urfolksperspektiv.

Religion og etikk egner seg meget godt til tverrfaglig samarbeid både med samfunnsfag, norsk, språkfag, historie med mer. Fagsamarbeid vil gi mye mer utbytte enn det å nedprioritere faget eller om-prioritere det til programfag. Kunnskapene elevene har fått i andre fag er viktige også inn mot Religion og etikk-faget, samtidig som dette faget gir elevene kunnskap som de kan bruke i andre fag.

Religion og etikk er også et modningsfag, hvor elevene ikke bare blir målt på kunnskaper, men også på holdninger. Med kompetansemålene i etikk er dette faget det eneste i skolen hvor alle elever i studieforberedende og studie-spesialiserende linjer på Vg3 øves systematisk i etiske refleksjoner gjennom å vurdere ulike etiske dilemmaer – sammen med medelever. Dette bidrar til å utvikle elevenes dømmekraft. Vi vurderer dette som veldig viktig i en tid der teknologien forandres raskt, og hvor mennesker lever hele livet i konstant endring og tilpasning. Også her er faget et framtidsfag.

Vi stiller også spørsmål om hvor gjennomtenkt det er fra Regjeringens side å foreslå endringer i faget som nevnt over. For lærernes del ligger det mange års utdanning bak det å få undervise i videregående skole. Mange har mastergrad i religionsfaget, og har et oppriktig ønske om å undervise i faget. Det er et fag som det mange steder er konkurranse om å få undervise i. Dersom kompetansemål fra faget inkluderes i et nytt fag, og dermed forsvinner som eget fag, vil det få konsekvenser ved at lærere må ta videreutdanning eller etterutdanning. Det vil bli kostbart for arbeidsgivere, med tanke på vikarer som må settes inn. Dessuten kan det føre til at lærere velger seg bort fra skolen. Vi kan heller ikke forstå annet enn at dette vil by på store organisatoriske utfordringer både for enkeltskoler og fylkeskommuner med å gjennomføre den foreslåtte endringen. Det vil på sikt også få konsekvenser for universitetsfagene.

Elevenes uttrykker selv at religion og etikk er et populært fag. Mange oppnår gode karakterer, og de opplever faget som livsnært og relevant. Vi kan også frykte at dersom kompetansemål flyttes til andre fag der lærere ikke har kompetanse i religion, så kan det tenkes at faget blir behandlet mer overflattisk.

Det er også for tidlig for elever å måtte ta så mange fagvalg. De trenger en bred dannelse og modning før de velger et studium videre. Filosofi har tradisjonelt sett vært inngangsporten til det å studere, og dette får man også i Religion og etikk-faget. Faget gir utallige muligheter til å ta tak i dagsaktuelle problemstillinger og la ulike stemmer få komme til uttrykk.

Vi er også bekymret for at dersom Religion og etikk blir et programfag, så vil færre elever tørre å velge det. Dermed kan det også få noe å si senere for kvalifikasjoner til – og interesser av – å studere faget på et høyere nivå. Og i andre enden, hvis det er færre jobbmuligheter i videregående skoler ved å studere et slikt fag, hvorfor skal man da studere det?

Det blir framhevet at religion og etikk ikke eksisterer som eget fag på yrkesfag, og at de som velger disse fagene klarer seg fint i arbeidslivet. (Tidligere hadde også yrkesfag-elevene «Fremmede religioner» med 1 t/u på Vg2.) Vi mener at dette ikke er et argument for å redusere eller fjerne faget fra de studieforberedende linjene. Vi må hjelpe elevene til å se at det er mange yrkesveier og muligheter, og at de kan bruke talentene sine på ulike måter. Det handler altså ikke bare om kunnskaper, men også om holdningsdannelse. Landsstyret i «Religionslærerforeningen i Norge» mener at faget Religion og etikk er både et fortids-, samtids- og framtidsfag – som åpner mot verden!